

Codi: 104703
Crèdits: 6
Caràcter: FORMACIÓ BÀSICA
Matèria: TEORIA
Curs: SEGON
Semestre: PRIMER
Equip docent: Núria Gómez Gabriel i Joana Hurtado Matheu
Hores de dedicació: 150h
Hores lectives: 75h
Hores autònomes: 75h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria és de formació bàsica i de metodologia teòrica, entenent la teoria com un camp obert per a la conceptualització i problematització. L'objectiu general de la matèria és treballar capes i nivells variats i heterogenis entorn a l'espai, l'objecte i la imatge que adquireixin sentit en l'itinerari personal de l'estudiant com a investigador en arts i dissenys. En les dues assignatures que componen la matèria, es tractaran i entrecreuaran fonaments i línies teòriques històricament rellevants al voltant dels tres conceptes clau amb l'objectiu de confrontar-ho amb pràctiques, discursos i teories actuals; s'analitzaran els mecanismes a partir dels quals l'espai, l'objecte i la imatge operen i activen la seva capacitat comunicativa; es treballarà, de forma articulada amb la pròpia pràctica de l'estudiant, la lectura crítica-interpretativa i posicionada de textos teòrics; s'exercitarà l'escriptura, com a eina de reflexió, en les seves diferents fases de treball i recursos.

Assignatures de la matèria:

ESPAI, OBJECTE I IMATGE: PROCESSOS DE SIGNIFICACIÓ
ESPAI, OBJECTE I IMATGE: VISIONS TRANSVERSALS

ESPAI, OBJECTE I IMATGE: PROCESSOS DE SIGNIFICACIÓ.

Espai, Objecte i Imatge: processos de significació forma part de les assignatures de l'Àrea de Teoria de segon curs que treballen els processos de conceptualització i primeres aproximacions a la investigació en arts i dissenys. Aquesta assignatura aborda els processos de com s'han anat construint els significats que, de forma compartida i genèrica, donem a l'espai, l'objecte i la imatge. Ho fem a través dels principals àmbits teòrics des dels quals han pres cos aquests significats, i entenent que aquests àmbits o disciplines formen part d'un context històric i cultural. Un cop vistos aquests significats que hem heretat, principalment de la Modernitat, l'assignatura planteja quins desplaçaments s'han anat produint en les darreres dècades, i que fan que els conceptes d'espai, objecte i imatge s'hagin anat obrint i transformant en el context d'una crisi de la Modernitat. Així, aquest darrer plantejament interrelaciona espai, objecte i imatge des de la desconstrucció de les perspectives disciplinàries heretades. Es tracten de forma rellevant les relacions de saber i de poder que hi ha en tot rerefons contextual, històric i situat. El mapa de continguts de l'assignatura es proposa com un índex obert de problemes, així com de maneres d'abordar-los i resoldre'ls. L'assignatura aborda aquestes qüestions des de tres eixos: elaboració conceptual, exercicis pràctics i treball de textos (lectura i escriptura).

OBJECTIUS

Genèrics:

- Conèixer i adquirir eines i recursos teòrics i conceptuals per tal d'endegar i desenvolupar processos d'exploració en el camp de les arts i els dissenys.
- Desenvolupar una actitud oberta davant dels problemes o qüestions a tractar, així com exercitar dinàmiques col·laboratives i participatives a l'aula.

Instrumentals:

- Treballar els textos a partir de la lectura interessada i col·laborativa.
- Desenvolupar la capacitat d'extreure informació rellevant dels textos i saber elaborar-los en un context determinat.
- Adquirir eines per a la recerca d'informació en funció de les necessitats de l'exercici pràctic a treballar.
- Aprendre a organitzar informació a partir de recursos escrits i gràfics (mapes conceptuals i altres).
- Consolidar processos d'estructuració d'idees en textos de producció pròpia.

De continguts:

- Conèixer i comprendre els fonaments teòrics i conceptuals de l'espai, l'objecte i la imatge.
- Reconèixer les línies teòriques més rellevants en els estudis i investigacions al voltant de l'espai, l'objecte i la imatge
- Comprendre el caire dinàmic i holístic dels espais, objectes i imatges quan es mostren en contextos pràctics: producció, mediacions tècniques i tecnològiques, ús i consum, contextos i condicions socioculturals.

COMPETÈNCIES

E02. Analitzar i relacionar teories, conceptes i sabers de les diverses àrees de coneixement (socials, científiques, de les arts i dels dissenys).

E03. Llegir, escriure i parlar de forma posicionada i crítica en i des dels entorns de treball de les arts i els dissenys, i emprar aquests recursos com un factor de construcció personal.

E06. Assenyalar i descriure vincles entre teoria i experiència en el treball propi a partir de l'acotació de problemes i evidències en el context sociocultural i de la proposta d'hipòtesi.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments.

T02. Tractar la informació de forma responsable, compromesa i honesta.

T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.

T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinària.

RESULTATS D'APRENTATGE

RA1 (E02.14). Posicionar-se davant els referents teòrics.

RA2 (E02.15). Reconèixer els fonaments conceptuals i discursius de les teories de l'objecte, l'espai i la imatge.

RA3 (E02.16). Articular i confrontar els processos de significació de l'objecte, l'espai i la imatge.

RA4 (E03.15). Llegir de forma posicionada.

RA5 (E03.16). Practicar registres i metodologies d'escriptura argumentativa.

RA6 (E06.1). Elaborar preguntes clau.

RA7 (E06.2). Utilitzar mapes conceptuals i criteris d'organització de la informació.

RESULTATS D'APRENTATGE TRANSVERSALS

T01.1. Construir posicionament i criteri propis tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents.

T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge.

T02.1. Reconèixer l'ús, límits i diferents aplicacions de dades i documents.

T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.

T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.

T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.

T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa.

T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades.

T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

CONTINGUTS

1. Visions heretades: la Modernitat i les seves formes d'entendre l'objecte, l'espai i la imatge:

–Introducció a la Modernitat, la centralitat del subjecte i els sabers disciplinaris.

–Del ritual a l'autoria: les concepcions heretades sobre la visualitat i la imatge.

–Les nocions modernes d'Espai des de les matemàtiques-física i fins a les arts escèniques i les arts visuals.

–La resignificació de l'Objecte a través dels camps de la ciència, l'economia i el disseny.

2. Noves perspectives contemporànies: l'objecte, l'espai i la imatge en època global:

–Introducció a l'Època Global i els efectes de la postmodernitat.

–Les imatges en la societat-cultura de consum: reproductibilitat i seducció.

–L'Spatial Turn i la producció política de l'espai.

–Objectologies i neomaterialismes: la biografia de l'objecte.

–Desconstrucció transdisciplinària dels objectes d'estudi. Factors d'interrelació: la dimensió visual de l'espai i l'objecte, la dimensió objectual de l'espai i la imatge, la dimensió espacial de la imatge i l'objecte

3. Instruments d'anàlisi, lectura i escriptura (contingut transversal):

–Elaboració de base de dades per a la recerca de fonts i manual de citació: biblioteques especialitzades, filmoteques, arxius, centres de documentació, editorials, plataformes de distribució textual i audiovisual online.

–Metodologies d'anàlisi: introducció a la Semiòtica i Hermenèutica.

–Anàlisi conceptual i textual.

–Recursos per a l'organització de la informació: quadre-compendi, sistema "aranya", mapes conceptuals, etc.

–Eines per a la conceptualització i argumentació de les idees.

Resultats d'aprenentatge: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

METODOLOGIA

L'assignatura es planteja a partir de tres eixos metodològics. Un eix conceptual i teòric per tal d'assentar fonaments en relació a l'espai, l'objecte i la imatge. Un eix instrumental basat en la lectura i treball de textos significatius, així com en la producció de textos propis. Un eix pràctic basat en l'anàlisi d'espais, objectes i imatges en contextos determinats, i on es posa en acció l'aparell conceptual treballat. És rellevant la disposició de l'alumne/a a prendre part activa en la construcció i elaboració dels continguts de l'assignatura.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h

Hores activitats dirigides: 52,5h (35%)

Hores activitats supervisades: 15h (10%)

Hores aprenentatge autònom: 75h (50%)

Hores activitats d'avaluació: 7,5h (5%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències i casos d'estudi i/o visites i/o presentacions d'experts.

Metodologia d'aprenentatge: valoració i discussió crítica col·lectiva i/o exposició de continguts pràctics i debat.

Descripció: a l'inici de cada sessió l'equip docent planteja les qüestions a desenvolupar, a partir d'explicacions orals, suports audiovisuals i de preguntes al grup classe.

Resultats d'aprenentatge: 1, 2, 3, 6.

Activitat supervisada:

Seguiment supervisat pel professor. Discussió y posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller.

Metodologia d'aprenentatge: Assessorament sobre els processos de formalització del treball propi de l'alumne. Seguiment i tutorització dels processos metodològics i dels resultats parcials del treball propi de l'alumne. Presentació pública i discussió crítica col·lectiva.

Descripció: posades en comú dels materials treballats; recerca, tractament i organització de la informació a l'aula; exercicis de lectura interessada i col·laborativa i de treball dels conceptes i arguments extrets del material textual; elaboració i discussió de mapes conceptuals; producció de textos a l'aula.

Resultats d'aprenentatge: 4, 5, 6, 7.

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom.

Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics.

Descripció: lectura, treball de textos i elaboració de registres de lectura pautats; exercicis de recerca i organització d'informació; producció de textos segons pautes i orientacions establertes.

Resultats d'aprenentatge: 3, 4, 5, 7.

Activitat d'avaluació:

Presentacions dels exercicis dels resultats parcials i/o finals.

Metodologia d'aprenentatge: comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis y resultats parcials o finals.

Descripció: l'avaluació consta de tres elements principals: (1) un treball continu amb textos i materials, tant des del treball autònom com a l'aula; (2) participació i implicació en les dinàmiques d'aula; (3) un exercici de recerca i producció textual amb seguiment al llarg de diverses sessions.

Resultats d'aprenentatge: 2, 3, 6, 7.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

SISTEMA D'AVUACIÓ

En l'avaluació es té en compte: els coneixements i resultats d'aprenentatge mínims per tal d'assolir les competències de l'assignatura; a partir d'aquests mínims, avaluem els itineraris individuals i formes de compromís i implicació en les propostes realitzades.

SISTEMA D'AVUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació continua a través del seguiment del procés d'aprenentatge, visites i/o altres activitats col·lectives. (25%).

Avaluació continua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs (80%).

ACTIVITATS D'AVUACIÓ I CRITERIS D'AVUACIÓ PARCIALS

Activitat d'avaluació 1: 25%.

"Saber citar": elaboració d'una bibliografia argumentada. S'avaluarà: la recerca de fonts, la citació, les relacions de textos sobre espai, objecte i imatge en arts i disseny.

Activitat d'avaluació 2: 25%.

Saber escriure, saber mirar: elaboració d'un resum-síntesi d'un text i relació amb casos d'estudi en arts i disseny degudament argumentats. S'avaluarà: la claredat i la idoneïtat de fonts i casos.

Activitat d'avaluació 3: 25%.

Saber escriure, saber mirar: elaboració d'un text amb vincles i arguments propis, i elaboració d'una bibliografia i un sistema de citació final que inclogui tot el procés. S'avaluarà: la comprensió dels continguts, les fonts i els casos, la idoneïtat en la relació dels vincles en arts i disseny i la implicació en l'autoavaluació col·lectiva.

Activitat d'avaluació 4 (contínua i transversal): 25%.

Exercicis de lectura i discussió a l'aula a través de càpsules de comprensió de les lectures. Activitat individual i grupal.

SISTEMA DE RECUPERACIÓ

1. La nota mínima mitjana de curs ha d'estar entre 4 i 4,99.

2. L'alumne/a ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

3. L'assistència ha d'haver estat igual o superior al 80% de les hores lectives presencials.

PROVA DE SÍNTESI AVUACIÓ DE SEGONA CONVOCATÒRIA

Entrega d'un text argumentatiu de màxim 1500 paraules. El text haurà de contenir un títol i subtítol, una pregunta de recerca sobre els exis de l'assignatura (teoria de l'Objecte, Imatge i Espai de la modernitat i postmodernitat) i un mínim de 3 referents pràctics i 5 de teòrics. Tanmateix, adjunt al treball de redacció, s'haurà d'entregar un resum del mateix de 150 paraules màxim i una bibliografia argumentada. Es valorarà la idoneïtat del tema tractat en relació als continguts de la matèria, l'estructura del text i la claredat dels arguments, així com també una correcta aplicació de la guia de citació de l'Escola Massana.

BIBLIOGRAFIA

A banda d'aquesta bibliografia de referència, es facilitaran textos a treballar durant el transcurs de l'assignatura.

ALBET, Abel; BENACH, Nuria (eds). *Doreen Massey: un sentido global del lugar*. Barcelona: Icària, 2012.

BAL, Mieke. *Tiempos trastornados. Análisis, historias y políticas de la mirada*. Madrid: Akal, 2016.

BAUDRILLARD, Jean. *El sistema de los objetos*. Madrid: S. XXI, 2010.6

BERGER, John. *Modos de ver*. Barcelona: Gustavo Gili, 2000.

ROWAN, Jaron; BOSERMAN, Carla; ROCHA, Jara. *La materia contraataca: una tentativa objetológica*. Revista de

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

comunicación [en línia]. 2015, n.º 9, p. 80-97. [consultat: 18 setembre 2023].
COLOMINA, Beatriz. *Arquitectura de Rayos X*. Barcelona: Puente Editores, 2019
FERNÁNDEZ, Roberto. *El pueblo silencioso o las dificultades y desafíos de una historia de los objetos*. Registros. Mardel Plata. 2012, 8, nº 8, p. 2-16.
FRANCALANCI, Ernesto L. *Estética de los objetos*. Madrid: Machado, 2010.
GARCÉS, Marina. Visión periférica. Ojos para un mundo común. BUITRAGO, Ana (Ed.). *Arquitecturas de la mirada*. Barcelona: Cuerpo de Letra, 2009, p.77-96.
GUARDIOLA, Ingrid. *L'ull i la navalla. Un assaig sobre el món com a interfície*. Barcelona: Arcadia, 2018.
LEFEBVRE, Henri. *La producción del espacio*. Madrid: Capitán Swing, 2013.
LIPPARD, Lucy R. *Yo Veo/Tú Significas*. Bilbao: Consonni, 2016.
PALLASMAA, Juhani. *Los ojos de la piel*. Barcelona: Gustavo Gili, 2006. pp. 15-39
SILVERMAN, Kaja. *El umbral del mundo visible*. Madrid: Akal, 2009.
SONTAG, Susan. *Contra la interpretación y otros ensayos*. Barcelona: Seix Barral, 1984.

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega setmanalment durant 18 setmanes, és a dir, sessió per setmana seguint la següent distribució:

Sessió 1. Sessió conjunta. Presentació de l'assignatura. Activitat d'aula: ideogrames heretats i disruptions.

Sessions 2–3. La imatge des de les visions heretades de la Modernitat i les noves visions posteriors. Càpsula instrumental sobre documentació. Caixa d'eines per a l'anàlisi de la significació de la imatge, l'objecte i l'espai en les pràctiques culturals.

Sessió 4. Registre de lectura (Imatge). Entrega del treball 1 (individual) i activitat autoavaluativa.

Sessions 5–6: L'espai des de les visions heretades de la Modernitat i les noves visions posteriors. Càpsula instrumental en recursos per a l'escriptura: models de text i textualitat, concepte i conceptualització, síntesi de les idees i expressió lingüística.

Sessions 7. Registre de lectura (Espai). Càpsula instrumental en sistemes d'organització de la informació.

Sessió 8–9. L'objecte des de les visions heretades de la Modernitat i les noves visions posteriors.

Sessió 10. Registre de lectura (Objecte). Entrega del treball 2 (individual) a l'equip docent.

Sessió 11. Pràctica de situació (en grup) transversal al contingut de l'assignatura.

Sessió 12. Retorn del treball 2 i sessió conjunta de revisió i reordenació dels conceptes i principals perspectives teòriques i analítiques treballades. Elaboració de mapes conceptuals i altres sistemes d'organització e la informació a l'aula.

Sessió 13-14. Reforç, ampliació i acompanyament del treball individual a l'aula.

Sessió 15. Presentacions a l'aula.

Sessió 16. Lliurament final del treball 1, 2 i 3 a l'equip docent.

Sessió 17. Tancament de l'assignatura a l'aula. Comunicació de notes i tutories.

Sessió 18. Recuperacions.